

01. 04-05. – FÖLDÜNK TÖRTÉNETE

A Föld naplója

A Föld kb. **4,6 milliárd éves**.

Földtörténet.

A legnagyobb földtörténeti egység az **idő** (5):

- ősidő
- előidő
- óidő
- középidő
- újidő

Az időket **időszakokra** tagoljuk.

ősmaradvány = fosszília

Ahogy minden elkezdődött

Lávatengerek. (Láva = felszínre került izzó kőzetolvadék.)

Lehülés → szilárd kéreg kialakulása.

Az első szárazföldi kéregből és az ő- és előidőben hozzájuk kapcsolódott, gyökerükig lepusztult kéregdarabokból jöttek létre a szárazföldek ősi magjai, az **ősföldek** (=ősmasszívumok).

Ősföldek/ősmasszívumok (11):

1. Kanadai-ősföld (Észak-Amerika)
2. Guyanai-ősföld (Dél-Amerika)
3. Brazíliai-ősföld (Dél-Amerika)
4. Balti-ősföld (Európa)
5. Afrikai-ősföld (Afrika)
6. Arab-ősföld (Ázsia)
7. Angara-ősföld (Ázsia)
8. Dekkán-ősföld (Ázsia)
9. Kínai-ősföld (Ázsia)
10. Ausztráliai-ősföld (Ausztrália)
11. Antarktisi-ősföld (Antarktisz)

Őslégkör: más összetételű (nincs oxigén, nincs ózonréteg)

Ősóceán: az első élőlények itt jelentek meg.

A szuperkontinens megszületése

Az óidőben **két nagy hegységképződési ciklus** zajlott le:

1. A Kaledóniai-hegységrendszer
2. A Variszkuszi-hegységrendszer

Gyarapszik az oxigén, kialakul az ózonréteg → megjelenik a szárazföldi élet is.

Az óidő végére egyetlen kontinens jött létre: **Pangea**.

Ha egy kontinens van, akkor egyetlen óceán: **Panthalassza**.

Az óidő végén nagy kihalás: a tengeri fajok 81%-a, a szárazföldi fajok 70%-a halt ki [Steven Stanley].

Dinoszauruszok tündöklése és hanyatlása

A középidőben **sok tengeri üledék** halmozódott fel → mészkő, dolomit, homokkő.

A **Pangea feldarabolódik**.

Nyitvatermők, zárvatermők.

Hüllők – **dinoszauruszok**.

[Miért „jurassic” park?]

A középidő végén újabb **tömeges kihalás**.

A hegyóriások születésétől a jégkorszakokig

Az újidőt két időszakra osztjuk: **harmadidőszak** és **negyedidőszak**.

A harmadidőszakban két hegységképződési ciklus:

- **Pacifikus-hegységrendszer** (pl. Kordillerák, Andok)
- **Eurázsiai-hegységrendszer** (pl. Atlasz, Alpok, Kárpátok, Himalája)

Barnakőszén, kőolaj, földgáz.

Gyarapszik az emlősállatok és a virágos növények faj- és egyedszáma.

Eljegesedés és felmelegedés

Jégkorszakok és jégkorszak közök.

A jégkorszakhoz **hűvös nyárra** van szükség.

Belföldi jégtakarók, hegyvidéki gleccserek (jégárok).

Moréna = a jég által szállított osztályozatlan törmelék.

Formakincs: moréna térszínek, medencék (→ tórendszerek, tengerszemek), U-alakú völgyek.

Jégtermelő központok:

- Észak-Amerika: Labrador-félsziget
- Európa: Skandináv-félsziget

A jégkörnyéki területeken fagyaprózódás → kőzetliszt → szél → **lösz**.

Az utolsó jégkorszak vége: kb. 10.000 éve.

Nagy síkságok feltöltődése (pl. Alföld, Amazonas-medence, Hindusztáni-alföld).

A kontinensek a mai helyükre kerültek.

Gyarapodó és fogyó földrészek

Pillanatfelvétel.

A szárazföldek épülnek, gyarapszanak, pusztulnak, elfogynak.